

Nr 98.

Ankom till Riksdagens kansli den 16 maj 1911 kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under utgifter för kapitalökning gjorda framställning angående anslag för anordnande af gnisttelegraafförbindelse mellan Trälleborg och Sassnitz samt med ångfärjorna.
(4:e Afd.)

I den till innevarande års Riksdag aflättna statsverkspropositionen har Kungl. Maj:t under utgifter för kapitalökning, som afse statens affärsverksamhet, föreslagit Riksdagen att till utförande af nya byggnader och anläggningar vid statens redan trafikerade järnvägar för år 1912 anvisa ett belopp af 2,662,219 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att låta förskottsvis redan under år 1911 af tillgängliga medel utanordna 550,000 kronor, i hvilken sistnämnda summa ingick 170,000 kronor för anordnande af gnisttelegraafförbindelse mellan Trälleborg och Sassnitz samt med ångfärjorna.

I detta ärende innehåller det vid propositionen fogade protokollet öfver civilärenden för den 13 januari 1911 följande ur järnvägsstyrelsens skrifvelse till Kungl. Maj:t den 27 oktober 1910 angående anslag för år 1912 till nya byggnader och anläggningar vid statens redan trafikerade järnvägar hämtade redogörelse.

»Förslaget afser upprättande af en kuststation vid Trälleborg och en fartygsstation på hvardera af de båda svenska ångfärjorna Konung

Gustaf V' och 'Drottning Victoria'. Ifrågavarande gnisttelegrafförbindelse erfordras för erhållande af en omedelbar telegrafförbindelse för järnvägs-tjänsten mellan landningsstationerna Sassnitz och Trälleborg. I brist på dylik förbindelse blifva underrättelser rörande denna tjänst för närvarande sända såsom portobelagda telegram och på omvägar förmedlade af stats-telegrafförvaltningarna. Sålunda befordras för närvarande t. ex. telegrammen från Trälleborgs hamn via statstelegrafstationen i Trälleborg, Malmö, Berlin och statstelegrafstationen i Sassnitz till Sassnitz hamn. Denna omständliga och oviga telegrambefordring är mycket ofördelaktig. Någon säkerhet finnes därvid ej heller för att brådskande, för ångfärjedriftens punktlighet och trygghet viktiga meddelanden skola inträffa i rätt tid. Det har ej heller lyckats att för ändamålet få som lån disponera någon ledning i befintliga sjökablar mellan Malmö och Arkona. Den föreslagna gnisttelegrafförbindelsen skulle, utom fördelarna för ångfärjetrafiken, medföra en afsevärd bekvämlighet för den resande allmänheten och äfven komma att underlätta anordnandet af en för den allmänna sjöfartens behof ifrågasatt gnisttelegrafförbindelse med fryskeppet 'Falsterboref'. — Från preussisk sida har kungl. järnvägsdirektionen i Stettin väckt förslag om anordnande af nämnda omedelbara gnisttelegrafförbindelse. För de på Preussen ankommande anordningar härför hafva redan medel anvisats. Nämnda direktion har äfven — under förutsättning att från svensk sida komme att biträdas förslaget att på enhetligt sätt utföra de gnisttelegrafiska anordningarna med stöd af art. 1 och 3 i det mellan de båda regeringarna afslutna statsfördraget af den 15 november 1907 — träd i underhandlingar med järnvägsstyrelsen angående system m. m. för telegrafförbindelsen i fråga. Dessa underhandlingar äfvensom underhandlingar med 'Gesellschaft für drahtlose Telegraphie' i Berlin hafva ännu icke hunnit föras till slut, hvarför det icke är uteslutet, att det kan lyckas nedbringa anläggningskostnaden under den begärda anslagssumman.»

I samma skrifvelse har järnvägsstyrelsen, enär det vore af vikt att en del af de i skrifvelsen föreslagna arbetena redan under år 1911 helt eller delvis komme till utförande, hemställt, att Kungl. Maj:t måtte redan under nämnda år ställa till styrelsens föfogande, ett belopp af 550,000 kronor för, bland andra arbeten, anordnande af ifrågavarande gnisttelegrafförbindelse för en kostnad af 170,000 kronor.

Departementschefen har icke haft något att emot förslaget erinra.

Ifrågavarande gnisttelegrafförbindelse är, enligt hvad som meddelats utskottet, jämväl afsedd att på samma sätt som järnvägens öfriga telegrafledningar få af allmänheten disponeras.

Utskottet, som i sitt utlåtande nr 34 till innevarande års riksdag förklarar sig komma att framdeles under riksdagen afgifva utlåtande i detta ärende, har emellertid fått till sig öfverlämnad i afskrift järnvägsstyrelsens här nedan intagna skrifvelse till Kungl. Maj:t af den 6 innevarande månad.

TILL KONUNGEN.

Uti sitt den 27 oktober 1910 afgifna förslag till nya byggnader och anläggningar år 1912 har järnvägsstyrelsen bland annat för »anordnande af gnisttelegrafförbindelse mellan Trälleborg och Sassnitz samt med ångfärjorna» upptagit ett belopp af kronor 170,000 att förskottsvis blifva tillgängliga under år 1911. Styrelsen har därvid i sin motivering för denna anläggning bland annat framhållit, att underhandlingarna med Kungl. järnvägsdirektionen i Stettin och med Gesellschaft für drahtlose Telegraphie i Berlin vid ifrågavarande tidpunkt icke hunnit föras till slut, hvarför det icke vore uteslutet, att det kunde lyckas nedbringa anläggningskostnaden under den begärda anslagssumman.

Sedermera hafva dessa förhandlingar fortsatts såväl skriftligen som ock muntligen vid sammankomster i Sassnitz och Stettin. Innan styrelsen öfvergår att närmare redogöra för resultatet af dessa förhandlingar, anser styrelsen sig böra i underdånighet meddela följande beträffande detta ärendes tidigare handläggning.

Styrelsens ofvan antydda anslagsyrkande var grundadt på ett af nämnda bolag afgifvet anbud, afseende uppförande af en kuststation i Trälleborg och en fartygsstation å hvardera af de båda svenska ångfärjorna. På förslag af bolaget var därvid beräknadt, att dessa gnisttelegrafstationer skulle byggas för telegrafering med en våglängd, som vore afsevärdt större än den å handelsfartyg vanligen använda äfvensom väsentligen skilde sig från den af andra gniststationer i Östersjöns närhet använda våglängden, för att därigenom erhålla en telegrafförbindelse, som möjliggjorde upprätthållandet af telegramväxlingen utan störande inverkan genom atmosfären eller från den öfriga gnisttelegraferingen på Östersjön. Med hänsyn dels till att äfven ett stort antal fartyg tillhörande den tyska, svenska och danska marinen äro utrustade för gnisttelegrafering med användande af våglängder ända upp till 1,600 meter och dels därtill att den stora tyska gniststationen vid Norddeich (Emden) äfvensom gniststationen vid Göteborg arbeta med 2,000 meters våglängd, vore man hänvisad till att använda våglängder af 2,500 meter eller däröfver. De härför erforderliga stationsut-

rustningarna med maskinella anordningar föranledde, att anläggningskostnaderna måste beräknas till ofvan nämnda, jämförelsevis höga belopp. Vid förslaget's afgifvande hade styrelsen ännu icke erhållit del af hvilken ställning preussiska järnvägsförvaltningen intoge i förhållande till det sålunda upprättade kostnadsförslaget.

Vid de sedermera fortsatta förhandlingarna har man visserligen enats om att anläggningar utförda för en våglängd af 2,500 meter eller däröfver vore afsevärdt mycket driftsäkrare än sådana för den vanliga förekommande våglängden, 300—600 meter, men har Gesellschaft für drahtlose Telegraphie icke velat ikläda sig garanti för att telegraferingen med anlåtande af de dyrbarare anläggningarna kan under alla förhållanden uppehållas. Under sådana förhållanden har Kungl. järnvägsdirektionen i Stettin, hvilken till sitt förfogande för ändamålet i fråga erhållit ett anslag af 80,000 mark, icke ansett sig böra göra framställning om det tilläggsanslag, som skulle erfordras, om anläggningarna utfördes enligt den nämnda dyrbarare typen, utan funnit sig föranledd att, under förutsättning att järnvägsstyrelsen delade direktionens ståndpunkt, med användande af nämnda, tillgängliga medel, snarast gå i författning om beställning af gnisttelegrafstationerna i första rummet å de båda tyska ångfärjorna och därefter vid Sassnitz, enligt den billigare typen för en våglängd af 300—600 meter. Genom dessa anläggningar och motsvarande anordningar å de svenska ångfärjorna och vid Trälleborg kommer, såsom af anställda försök framgått, telegraufförbindelse att kunna uppehållas de båda landstationerna sinsemellan eller mellan ångfärjorna och någondera landstationen, för så vidt icke störningar föranledas genom andra gniststationer i eller invid dessa farvatten. Anläggningarna komma äfven att sätta ångfärjorna i stånd att, i händelse fara är å färde, alltid kunna tillkalla hjälp, enär med stöd af den internationella gnisttelegrafkonventionen nödsignaler från fartyg skola af andra gniststationer med ovillkorlig företrädesrätt mottagas och besvaras samt därvid påkallade åtgärder vidtagas. Det är därvid naturligtvis icke uteslutet, att erfarenheten af dessa anläggningar kan komma att gifva vid handen, att förändring af anläggningarna framdeles måste vidtagas, om för stora svårigheter yppa sig att på ett tillfredsställande sätt med dem uppehålla telegramtrafiken i fråga.

Det har äfven å svensk sida ifrågasatts att genom infordrande af anbud från annan firma, förslagsvis »The Marconi's Wireless Telegraph Company», London, söka nedbringa anläggningskostnaden för ifrågavarande anläggningar. Den tyska järnvägsdirektionen har därvid invändt att för densamma, på grund af nyligen träffade aftal mellan de båda nämnda bolagen, icke finnes anledning att därigenom ernå något gynnsammare an-

bud. Järnvägsstyrelsen, som däremot har för afsikt att infordra sistnämnda firmas anbud, har likväl icke funnit sig böra göra detta, förr än Riksdagen beviljat de erforderliga medlen.

På grund af det anförda, får järnvägsstyrelsen, som funnit sig böra biträda järnvägsdirektionens i Stettin ofvan angifna mening beträffande val af våglängd för denna gnisttelegrafförbindelse, härmed i underdånighet anmäla, att styrelsen beräknar utgifterna för motsvarande anordningar å de svenska färjorna och å ångfärjestationen i Trälleborg kunna begränsas till högst 85,000 kronor, hvarvid hänsyn tagits till att styrelsen får vidkännas utgifter för den erforderliga telegrafmaterielens frakt och förtullning. Styrelsen får därför i underdånighet hemställa,

att för anordnande af »gnisttelegrafförbindelse mellan Trälleborg och Sassnitz samt med ångfärjorna» måtte, i stället för den af styrelsen den 27 oktober 1910 i förslaget till nya byggnader och anläggningar år 1912 begärda anslagssumman kronor 170,000, till styrelsens förfogande ställas ett anslag af kronor 85,000 att förskottsvis blifva tillgängliga under innevarande år. Stockholm den 6 maj 1911.

Underdånigst

F. W. H. Pegelow.

Viktor Klemming.

Sven Bergelmer.

Ivar Brising.

föredragande.

Då, såsom af denna skrifvelse framgår, järnvägsstyrelsen funnit de för anordnande af den ifrågasatta gnisttelegrafförbindelsen erforderliga medel kunna begränsas till 85,000 kronor, får utskottet, som finner förslaget om anordnande af dylik förbindelse väl grundadt, och ej har något att erinra mot den sålunda reducerade kostnaden, hemställa,

*Utskottets
yttrande.*

att Riksdagen må för anordnande af gnisttelegrafförbindelse mellan Trälleborg och Sassnitz samt med ångfärjorna på extra stat för år 1912 bevilja ett anslag af 85,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att låta förskottsvis redan under år 1911 af tillgängliga medel utanordna detta belopp.

Vid bifall till hvad utskottet sålunda föreslagit kommer anslaget till utförande af vissa nya byggnader och anläggningar vid statens redan trafikerade järnvägar att uppgå till 2,532,219 kronor.

Stockholm den 16 maj 1911.

På statsutskottets vägnar

G. BILLING.
